طرح درس اخلاق پزشکی دانشجویان رشته تکنولوژیست جراحی دانشگاه علوم پزشکی قزوین

اهداف آموزشی

دانشگاه به عنوان موسسه آموزشی نقش اصلی را در آموزش و تربیت شاغلین حرف به عهده دارد و شاغلین حرفه پزشکی نیز برای ارایه بهترین و کیفی ترین خدمات، آموزش ها و مهارت های لازم را در محیط دانشگاه فرا می گیرند. یکی از مهم ترین اهداف دانشگاه های علوم پزشکی تلاش برای نهادینه کردن و ارتقای ارزش ها و اصول اخلاق پزشکی و حرفه ای در عرصه های آموزش پزشکی، مراقبت های بالینی خدمات بهداشتی، پژوهش ها و مدیریت نظام سلامت است. لذا هدف دوره آموزش اخلاق پزشکی در راستای اعتلای اخلاق حرفه ای، توانمند سازی فراگیران به منظور رعایت تعهدات و الزامات حرفه ای و مواجهه صحیح با چالش ها و موضوعات اخلاق پزشکی در ارتباطات حرفه ای و بالین است. لذا هدف نهایی آموزش اخلاق پزشکی هم جهت با هدف اصلی آموزش پزشکی ضمن نهادینه کردن و ارتقای ارزش ها و اصول اخلاق پزشکی به تربیت افراد با سواد، ماهر، نوع دوست و مسئولیت پذیر می پردازد.

مدرس : اصغر کاربرد ،عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین

هدف کلی:

آموزش و ارتقای مسئولیت پذیری، درک و احساس ارتباط اخلاقی در دانشجویان پزشکی جهت شناخت و تجزیه و تحلیل مسایل و مشکلات اخلاقی.**اهداف اختصاصی**: انتظار می رود دانشجویان پس از طی این واحد درسی به توانمندی های ذیل در حیطه های دانش، نگرش و مهارت در حوزه اخلاق پزشکی دست یابند:

الف) در حیطه دانش:

۱-جنبه های انسانی و اخلاقی حرفه پزشکی را بشناسند.
۲-موضوعات اخلاق پزشکی را تشخیص بدهند.
۳-زیربنای دانش پایه به منظور اتخاذ تصمیمات اخلاق پزشکی را کسب نمایند.
۴-به تعهدات خود به عنوان یک پزشک آگاهی داشته باشند.

ب) در حیطه نگرش:

۱-توجه داشتن به موضوعات اخلاق پزشکی در محیط کاری خود.
۲-توجه خاص به شأن و کرامت انسانی مراجعین نظام سلامت.
۳-وظیفه شناسی، مسئولیت پذیری، تعهد به عدالت و انصاف و عدم تبعیض در ارایه خدمات سلامت را مد نظر قرار دهند.
۴-تعهد به تعالی حرفه ای.
۵-اولویت منافع بیمار بر منافع شخصی خود به عنوان پزشک را مد نظر قرار دهند.
۶-احترام به حقوق مراجعین و سایر اعضای تیم خدمات سلامت را ضروری بدانند.
۷-به ابعاد فرهنگی و مذهبی، سن و جنس و نا توانایی های مراجعین توجه نمایند.

ج) در حیطه مهارت:

۱-ارتباط صحیح حرفه ای با مراجعین را براساس موازین اخلاق پزشکی برقرار نمایند.
۲-تصمیم اخلاقی را در حرفه خود اتخاذ نمایند.
۳-همکاری و مشارکت بیماران/ خانواده بیمار را در تصمیم گیری جلب نمایند.
۴-تعامل صحیح با سایر همکاران در حوزه سلامت داشته باشند.
۵-به تعهدات خود به عنوان یک پزشک عمل نمایند.
۶-توانایی ارایه و پذیرش انتقادات مناسب را داشته باشند.

عناوین دروس:

***مبانی اخلاق پزشکی**
-تئوری های اخلاقی
-اصول چهارگانه و ابزارهای تحلیل اخلاقی
***تعهدات و رفتار حرفه ای**
-کلیات پروفشنالیسم
-نوع دوستی و احترام
-تعالی شغلی، عدالت
-شرافت و درستکاری
-وظیفه شناسی

***موضوعات اخلاق پزشکی**

-اتونومی و رضایت آگاهانه

-ارتباط پزشک و بیمار

-رازداری و حقیقت گویی

-ملاحظات اخلاقی آغاز و خاتمه حیات

-خطاهای پزشکی

-اخلاق در آموزش پزشکی

-تعارض منافع پزشک

-رابطه پزشک با سایر اعضای کادر خدمات سلامت

-تعیین ظرفیت و تصمیم گیری جایگزین

-نحوه ارایه خبر بد

Scientific Misconduct

عناوین و تعداد جلسات:

۱-تئوری های اخلاقی

۲-اصول چهارگانه و ابزارهای تحلیل اخلاقی

۳-اتونومی و رضایت آگاهانه

۴-تعیین ظرفیت و تصمیم گیری جایگزین

۵-تعهدات و رفتار حرفه ای: (۱)کلیات پروفشنالیسم

۶-تعهدات و رفتار حرفه ای: (۲) نوع دوستی و احترام

۷-تعهدات و رفتار حرفه ای: (۳) تعالی شغلی، عدالت

۸-تعهدات و رفتار حرفه ای: (۴) شرافت و درستکاری

۹-تعهدات و رفتار حرفه ای: (۵) وظیفه شناسی

۱۰-تعارض منافع پزشک

۱۱-رابطه پزشک با سایر اعضای کادر خدمات سلامت

۱۲-ملاحظات اخلاقی آغاز و خاتمه حیات

۱۳-رازداری و حقیقت گویی

۱۴-خطاهای پزشکی

۱۵-اخلاق در آموزش پزشکی

۱۶-رابطه پزشک و بیمار یک جلسه

۱۷-نحوه ارایه خبر بد یک جلسه

۱۸-Scientific Misconduct یک جلسه

❋عنوان درس:

تئوری های اخلاقی

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

-اطلاعات کلی را در مورد اصول اولیه تئوری های اخلاقی بداند و بتواند از این تئوری ها در عمل استفاده نماید.

-از مشکلات و نقاط ضعف تئوری های اخلاقی رایج آگاه شود.

-بتواند مسایل جدید اخلاق پزشکی را براساس اصول هریک از تئوری های اخلاقی رایج استدلال نماید.

-بتواند برای تصمیم گیری های اخلاقی از تئوری های اخلاقی استفاده کند.

-رابطه بین اخلاق و حقوق و فقه را بداند.

روش آموزش جلسه: سخنرانی

❋عنوان درس:

اصول چهارگانه و ابزارهای تحلیل اخلاقی

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

-بتواند اصول چهارگانه اخلاق پزشکی را توصیف نموده و در کاربرد این اصول نمونه بیاورد.

-اصول چهارگانه اخلاق پزشکی مطرح در موارد بالینی را تشخیص داده و آن ها را براساس اهمیت در موارد بالینی خاص اولویت بندی کند.

-دو روش تجزیه و تحلیل اخلاقی را توصیف نموده و برای هر کدام از روش ها مثال بزند.

-بتواند در برخورد با موراد بالینی اخلاق پزشکی روش تجزیه و تحلیل اخلاقی فراگرفته را به کار بندد.

روش آموزش جلسه: سخنرانی و بحث در گروه های کوچک

❋عنوان درس:

اتونومی و رضایت آگاهانه

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

-تعریف، ضرورت، عناصر و نحوه اخذ رضایت آگاهانه را دانسته و زمینه و ریشه های موضوع رضایت آگاهانه را بیان کند.

-موارد استثنای رضایت آگاهانه را با مثال بیان نماید.

-اهمیت توجه و احترام به حق خود مختاری بیمار را بداند.

-در تشخیص یک رضایت معتبر از غیر معتبر توانمند باشد.

روش آموزش جلسه: سخنرانی، ارایه مورد و بحث در گروه های کوچک

***عنوان درس:**

تعیین ظرفیت و تصمیم گیری جایگزین

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

-به اهمیت و ضرورت تعیین ظرفیت و تصمیم گیری جایگزین در طی کار بالینی و در مواجهه با موارد واقعی واقف گردد.

-توانایی شناسایی مواردی که نیازمند تعیین ظرفیت و تصمیم گیری جایگزین هستند را کسب نماید.

-ظرفیت، تصمیم گیری داوطلبانه و تصمیم گیری جایگزین را تعریف نماید.

-با اجزاء، روش و چارچوب های موجود برای تعیین ظرفیت و تصمیم گیری جایگزین آشنا شود.

-روش تعیین ظرفیت در شرایط مختلف را بداند.

-یک درخت تصمیم گیری در خصوص چگونگی تعیین ظرفیت و تصمیم گیری جایگزین ترسیم نماید.

-به اهمیت تعیین ظرفیت کودکان، بیماران ناتوان ذهنی، بیماران مبتلا به اختلالات روانپزشکی و سایر موارد توجه داشته باشد.

روش آموزش جلسه: سخنرانی و بحث در گروه های کوچک

***عنوان درس:**

تعهدات و رفتار حرفه ای: (۱)کلیات پروفشنالیسم

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

-حرفه را تعریف نموده و تفاوت آن را با شغل و کسب و کار بداند.

-تعریف، مبانی، اجزاء، مشخصات و اهمیت تعهد حرفه ای پزشکی را بیان نماید.

-تعهدات حرفه پزشکی و خصوصیات حرفه ای پزشکی را نام ببرد و از هر یک مثال بزند.

-اصول اخلاق حرفه ای را بیان کند.

-پیشینه اخلاق حرفه ای در طب ایرانی- اسلامی را شرح دهد.

-چالش های عمل به اخلاق حرفه ای در طبابت را بیان نماید.

-هدف کاربردی طبابت روزمره با اخلاق حرفه ای را تطبیق دهد و اخلاق حرفه ای در فرآیند طبابت را محور قرار دهد.

روش آموزش جلسه: سخنرانی، ارایه مورد و بحث در گروه های کوچک

❋عنوان درس:

تعهدات و رفتار حرفه ای: (۲) نوع دوستی و احترام

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

-اهمیت ارجحیت دادن منافع بیمار بر منافع خود را در حرفه بشناسد.

-نقش حافظ و مدافع منافع بیماران بودن را برای پزشک بپذیرد.

-اهمیت صرف وقت و حوصله برای آرامش بخشیدن و توجه به نگرانی های بیمار و توضیح اطلاعات را بشناسد.

-ضرورت دلسوزی و همدردی در تعامل با بیمار را درک کند.

-اهمیت تعامل و تفاهم با همکاران خود و به اشتراک نهادن دانش و مهارت های خود با آنها را بپذیرد.

-ریسک غیرقابل اجتناب شغل خود را بپذیرد و آن را بهانه ای برای خودداری از انجام وظیفه خود قرار ندهد.

-اهمیت پایبندی به منافع بیمار را در حضور محدودیت های سازمانی درک کند.

-به اهمیت احترام و حفظ شأن انسانی بیماران و خانواده ایشان چه در حضور آن ها و چه در غیاب ایشان در بحث با سایر اعضاء تیم درمان پی ببرد.

-احترام به حق استقلال فردی بیمار از طریق ارایه اطلاعات در مورد انتخاب های درمانی به ایشان یا قیم آن ها را درک نماید.

روش آموزش جلسه: سخنرانی، ارایه مورد و بحث در گروه های کوچک

❋عنوان درس:

تعهدات و رفتار حرفه ای: (۳) تعالی شغلی، عدالت

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

-اهمیت یادگیری مادام العمر دانش و مهارت های پزشکی را درک کند.

-اهمیت خودارزیابی دانش و توانایی های خود را بشناسد.

-اهمیت نگرش نقادانه به خود و توانایی تشخیص حیطه هایی از توانمندی و دانش خود که نیاز به ارتقاء دارد را درک کند.

-خود را ملزم به فراگیری براساس بیماران خود بداند.

-لزوم جستجو و پذیرش فیدبک ها و اصلاح رفتارها یا عملکرد خود براساس فیدبک ارایه شده درک کند.

-تعریف و اهمیت عدالت در ارایه خدمات و توزیع عادلانه منابع مراقبت سلامت را بداند.

-اهمیت طبابت بر مبنای هزینه اثربخشی را تشخیص دهد.

روش آموزش جلسه: سخنرانی، ارایه مورد و بحث در گروه های کوچک

❋عنوان درس:

تعهدات و رفتار حرفه ای: (۴) شرافت و درستکاری

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

-ضرورت صداقت با بیماران، درستکار بودن و اجتناب از فریب و بزرگ نمایی توانمندی های خود را درک کند.

-اهمیت پذیرش مسئولیت خطا را درک کند

-به اهمیت اجتناب از تقلب و استفاده از شیوه های غیر منصفانه برای ارتقاء جایگاه آکادمیک خود و عدم مشارکت در آن ها را واقف گردد.

-پی به اهمیت گزارش صادقانه و دقیق وقایع ببرد.

-ضروررت حفظ اعتماد بیمار از طریق آراستگی و پوشش مناسب را درک کند.

-رابطه منصفانه با همکاران و افشای عادلانه سوء رفتار حرفه ای همکاران را از مصادیق تعهدات حرفه ای پزشک برشمارد.

-اهمیت پایبندی به شرافت و درستکاری را در حضور محدودیت های سازمانی درک کند.

-به انجام اخلاقی و گزارش صادقانه پژوهش و قدردانی مناسب از مشارکت دیگران در انتشار آثار پژوهشی واقف باشد.

روش آموزش جلسه: سخنرانی، ارایه مورد و بحث در گروه های کوچک

❋عنوان درس:

تعهدات و رفتار حرفه ای: (۵) وظیفه شناسی

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

-به اهمیت انجام به موقع و دقیق وظیفه و وقت شناسی پی ببرد.

-اهمیت انتقال کامل مسئولیت و تداوم خدمات را بشناسد.

-اهمیت کار تیمی را درک کند.

-اهمیت تلاش و همکاری در بهبود کیفیت خدمات و ایمنی بیماران را درک کند.

روش آموزش جلسه: سخنرانی، ارایه مورد و بحث در گروه های کوچک

❋عنوان درس:

تعارض منافع پزشک و بیمار

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

-تعارض منافع را تعریف و روش های مقابله با آن را توضیح دهد.

-شرایطی که پزشک را در معرض تعارض منافع قرار می دهد را نام برده و دسته بندی نماید.

-موارد تعارض منافع را در موقعیت های مختلف حرفه ای خود تشخیص دهد.

-به تحلیل تعارض منافع و تصمیم گیری صحیح در موارد شایع پیرامون خود واقف گردد.

-موارد تعارض منافع در محیط خود را براساس شرایط مختلف (پژوهشی، مالی، شهرتی و .....) دسته بندی نماید.

-در مورد پذیرش یا رد هدایا بر حسب موقعیت و شرایط، تصمیم گیری اخلاقی نماید.

-به موارد تعارض منافع در محیط کاری خود حساس باشد.

-اهمیت ضرورت انجام آشکارسازی و نیز پرهیز از خود ارجاعی را درک کند.

روش آموزش جلسه: سخنرانی ارایه مورد و بحث در گروه های کوچک

***عنوان درس:**

رابطه پزشک با سایر اعضای کادر خدمات سلامت

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

-مفاهیم اهمیت ارتباط با همکاران و نحوه برخورد با خطای آنان را تعریف نماید.

-موارد ویژه ای که نیاز به برقراری ارتباط مناسب با سایر همکاران دارد را در محیط اطراف خود شناسایی کند.

-اهمیت شناخت حدود دانش و مهارت خود و ضرورت نیاز ارجاع با سایر همکاران را بداند.

-نقش سایر اعضای کادر خدمات سلامت شامل: کادر پرستاری، خدماتی و اداری را مهم بداند و اهمیت ارتباط محترمانه و توام با همیاری با ایشان را تشخیص دهد.

-اهمیت برقراری رابطه منصفانه با همکاران را بشناسد.

-با سایر همکاران ارتباط مناسب برقرار نماید و با ایشان به شکل صحیح مشاوره نماید.

-مفاهیم اهمیت و نحوه برخورد با خطای همکار را تعریف نماید.

-چارچوب های موجود برای مشاوره و برخورد با خطا را تشریح نماید.

-ضرورت و شیوه افشای عادلانه سوء رفتار حرفه ای همکار را بشناسد.

-مواردی که نیاز به برخورد مناسب با نحوه خطای همکاران دارد را در محیط اطراف خود شناسایی کند.

-روش برخورد صحیح با خطای همکاران را بداند.

روش آموزش جلسه: سخنرانی، ارایه مورد و بحث در گروه های کوچک

***عنوان درس:**

ملاحظات اخلاقی آغاز و خاتمه حیات

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

-سقط جنین را تعریف کند.

-موارد حقوقی قانونی و اخلاقی جنین را براساس رویکردهای رایج توضیح دهد.

-تعارض منافع مادر و جنین را تعریف کند.

-موارد رایج تعارض منافع مادر و جنین را شرح دهد و درمورد آن ها به روش درست داوری اخلاقی کند.

-انواع سقط را نام ببرد.

-موارد مجاز سقط جنین را براساس قانون جمهوری اسلامی ایران فهرست کند

-موارد جنایی سقط جنین و مجازات آن را بیان کند

-جریان فرآیند تصمیم گیری درباره سقط جنین درمانی در جمهوری اسلامی ایران را ترسیم کند.

-بیمار ترمینال را تعریف کند.

-مفهوم درمان های نگهدارنده در بیماران ترمینال را بیان کند.

-درمان های بدون نتیجه را توضیح دهد.

-موضوعات اخلاقی مربوط به حد درمان های نگهدارنده و تصمیم به قطع درمان های نگهدارنده را لیست کند.

-اتانازی و انواع آن را تعریف کند.

-مسایل اخلاقی مربوط به اتانازی و دستور عدم احیا را بداند.

-ملاحظات اخلاقی مربوط به مرگ مغزی و اهدای عضو را شرح دهد.

روش آموزش جلسه: سخنرانی و بحث در گروه های کوچک

***عنوان درس:**

رازداری و حقیقت گویی

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

-علل ضروری بودن رازداری را لیست کند.

-محدوده رازداری در پزشکی را شرح دهد.

-اولویت های حرفه خود را در مورد رازداری بیان کند.

-نتایج عدم رعایت رازداری پزشکی را شرح دهد.

-تفاوت حریم خصوصی و رازداری را شرح دهد.

-شرایط افشای بدون مجوز راز بیماران را تعریف و بحث کند.

-علل ضروری بودن حقیقت گویی را لیست کند.

-دلایل ارایه حقایق ناگوار به بیمار را بیان کند.

-نحوه ارایه حقایق ناگوار به بیمار را تعریف کند.
-شرایط کتمان حقایق ناگوار از بیمار را لیست کند.
-درباره موردهای مربوط به کتمان حقایق ناگوار از بیمار بحث کند.
-شرایط فرد مسئول گفتن حقایق در تیم درمانی را لیست کند.
روش آموزش جلسه: سخنرانی، ارایه مورد و بحث در گروه های کوچک

***عنوان درس:**
اخلاق در آموزش پزشکی
اهداف اختصاصی:
دانشجو باید:
-حقوق بیماران را در موقعیت آموزشی شرح دهد.
-نقش و کاربرد اصول اخلاق پزشکی را در حیطه آموزش پزشکی در شرایط عام و حالات خاص (نظیر بیماران بی هوش و افراد متوفی و ...) شرح دهد.
-موقعیت های استفاده آموزشی از بیمار را براساس اصول اخلاقی تجزیه و تحلیل کند.
-بر اساس نوع اقدامات موردنظر، سطح توانمندی های خود و شرایط بیمار، در مورد نوع مشارکت خود در انجام اقدامات تشخیصی- درمانی برای بیماران تصمیم گیری نماید.
-در موارد مواجهه با خطای تیم درمانی به شکل صحیح اقدام نماید.
روش آموزش جلسه: سخنرانی و کارگروهی و بحث

***عنوان درس:**
اخلاق در پژوهش
اهداف اختصاصی:
هدف کلی درس:
اهمیت دادن به رعایت نکات اخلاقی و شان انسانی آزمودنی ها و آگاهی از اصول، مقررات و راهنماهای رعایت اخلاق در پژوهش های پزشکی و توانمندی درشناخت جنبه های اخلاقی پژوهش های پزشکی
اهداف جزیی:
دانشجو باید:
-زیربنای دانشی و مهارتی لازم برای ارزیابی و نظارت اخلاقی پژوهش های پزشکی به روش صحیح ایجاد کند.
-در مسایل اخلاقی پژوهش پزشکی اظهارنظر نماید.
-مسایل اخلاقی ویژه گروه های خاص و پژوهش های ویژه را شرح دهد.
-مدیریت اخلاقی پژوهش را توصیف نماید.

روش آموزش: سخنرانی، بحث در گروه های کوچک و پروژه های پژوهشی کوچک

***عنوان درس:**

ارتباط پزشک و بیمار

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید:

-اهمیت ارتباط پزشک و بیمار و ضروریات اخلاقی ارتباط موثر را بشناسد.

-ارتباط و انواع آن را توضیح دهد.

-تفاوت ارتباط کلامی و غیر کلامی را توضیح دهد.

-عناصر ارتباطی را شرح دهد.

-اصول و روش های ارتباط بین فردی و گام های اساسی در این ارتباط را شرح دهد.

-تفاوت ارتباط موثر و صحیح و ارتباط پدر سالارانه را تعریف کند.

-نقش دانشجو در رابطه پزشک و بیمار را توضیح دهد.

-پیامدهای فقدان مهارت های ارتباطی را شرح دهد.

-ارتباط جمعی و ویژگی های آن را تعریف کند.

-حدود اختیارات پزشک در برقراری و قطع ارتباط با بیمار را برشمارد.

-رابطه صحیح مالی بین پزشک و بیمار را تعریف نماید.

روش آموزش جلسه: سخنرانی و بحث در گروه های کوچک

***عنوان درس :**

چگونگی بیان اخبار ناگوار

هدف کلی درس: کسب دانش و مهارت های لازم در دادن خبر بد

دانشجو باید:

-خبر بد را تعریف کند.

-تاریخچه اهمیت ارایه خبر بد را شرح دهد.

-مراحل ارایه خبر بد را بیان کند.

-چگونگی تأثیر نحوه ارایه خبر بد را بر مراقبت های بیمار توضیح دهد.

-میزان اطلاعاتی که باید به بیمار ارایه گردد را شرح دهد .

-تأثیر عوامل محیطی و فرهنگی را بر نحوه ارایه خبر بد توضیح دهد.

-روش های رایج در ارایه خبر بد را شرح دهد.

-استثنائات را در مورد گفتن خبر بد بیان کند.

-فرد یا افرادی را که می توان خبر بد را به آنان گفت بیان کند.

روش آموزش جلسه : سخنرانی، ارایه مورد و بحث در گروه کوچک

***عنوان درس:**

Scientific Misconduct

هدف کلی درس : آشنایی دانشجو با انواع بدرفتاری های علمی، نمونه های آن، آسیب های اجتماعی و فردی، علل برو ز آن ها و راه های پیشگیری

دانشجو باید:

-انواع بدرفتاری های علمی را شرح دهد.

-اثر بدرفتاری های علمی را بر خود و جامعه شرح دهد.

-ویژگی های نویسندگان صفحه عنوان مقاله را شرح دهد.

-نام کسانی را که در قسمت تشکر مقالات می آید شرح دهد.

-انگیزه های بدرفتاری علمی را شرح دهد.

-انواع بدرفتاری های اخلاقی را به طور ساده تحلیل کند.

روش آموزش جلسه: سخنرانی، ارایه مورد و بحث در گروه کوچک